

KOMPOZĪCIJA

Kompozicionālās iespējas

Kompozīcijas veidošana

- **Kompozīcijas veidošanas prasme tiek attīstīta, eksperimentējot ar objektu izkārtošanu taisnstūra formātā – katram no izvēlētajiem objektiem ir vajadzīga sava, individuāla kompozīcija, kuras vienojošais motīvs var būt gan krāsa, gan gaisma, gan ritms, gan faktūra:**
- **Ir jāizvēlas un jāakcentē viens motīvs vai noteiktu motīvu kombinācija!**

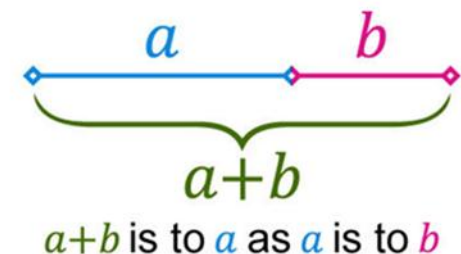
Kadrēšana

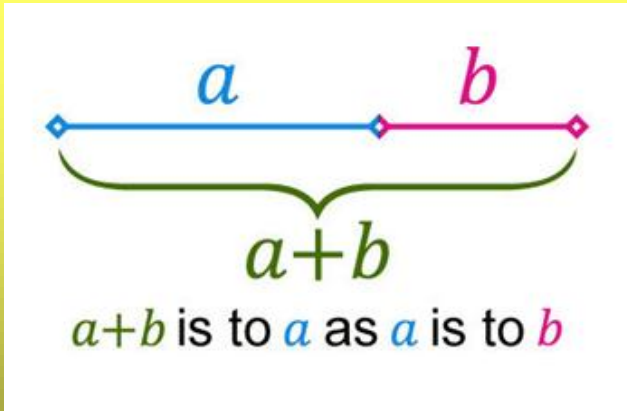
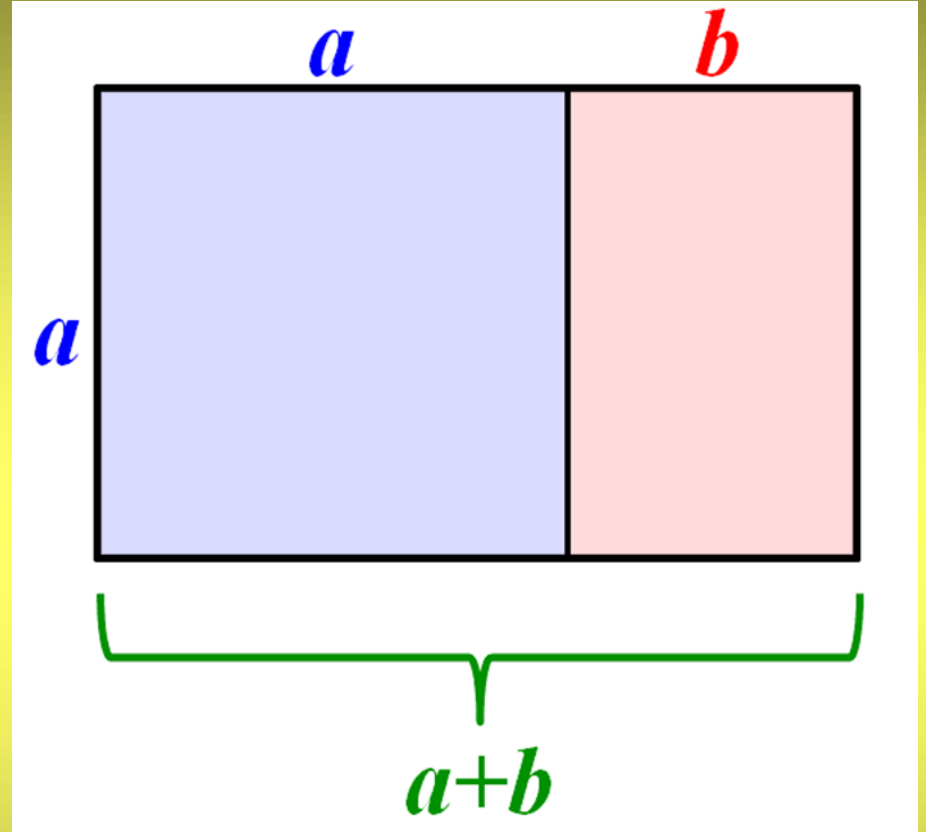
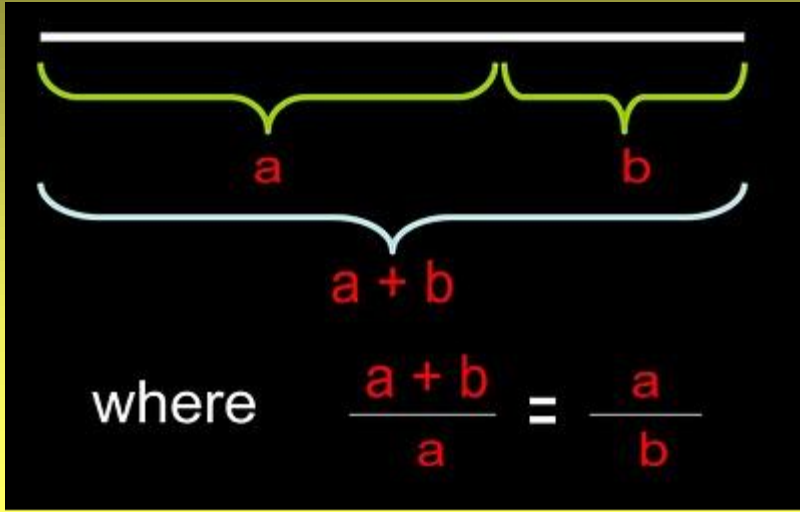
- **Kadrēšana notiek iekomponējot attēlu skatu meklētājā;**
- **Iekadrēto formu proporcijas radīs attēlā “iekšēju kustību” un veidos kompozīcijas ģeometriju**

Kas ir kompozīcija?

- **Kompozīcija ir sakārtošanas un izkārtošanas māksla, kas rada aktīvas attiecības starp fotogrāfu un objektu.**
- **Gan fotogrāfijas forma ir taisnstūris, tad tieši taisnstūris ar tādām pašām malu attiecībām ir tā forma, kas tiek izmantota objekta iekadrēšanai.**
- **Šis taisnstūris atbilst zelta griezuma proporcijām un ir acij tīkams.**

- Lai izveidotu harmonisku izmanto zelta griezuma (šķēluma) principu.
- Šī seno meistarū atrastā proporcija skatītājam izraisa pozitīvas cilvēkiem emocijas.
- Proporcijas princips ir šāds: sadalīt nogriezni C divās daļās tā, lai nogrieznis B (garākais) pret nogriezni A attiektos tāpat kā nogrieznis C pret nogriezni B.
- Aptuvenā proporcija ir 8:5 jeb skaitlis Phi (1,618) – Fibonacci skaitlis.

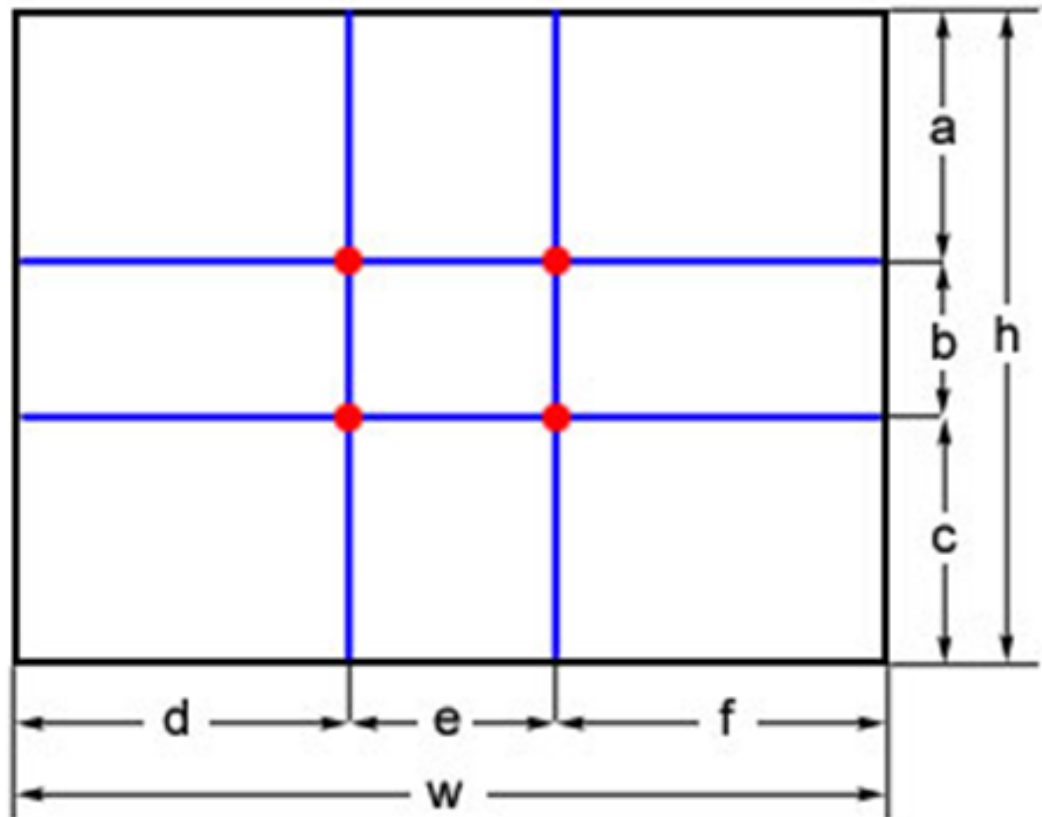

Fibonacci Numbers lead to the Golden Ratio: $\Phi = 1.618\ 033 \dots$

GOLDEN RATIO
1:1.618034

$a:(b+c)$, $b:a$, $(a+b):h$

$d:(e+f)$, $e:d$, $(d+e):w$

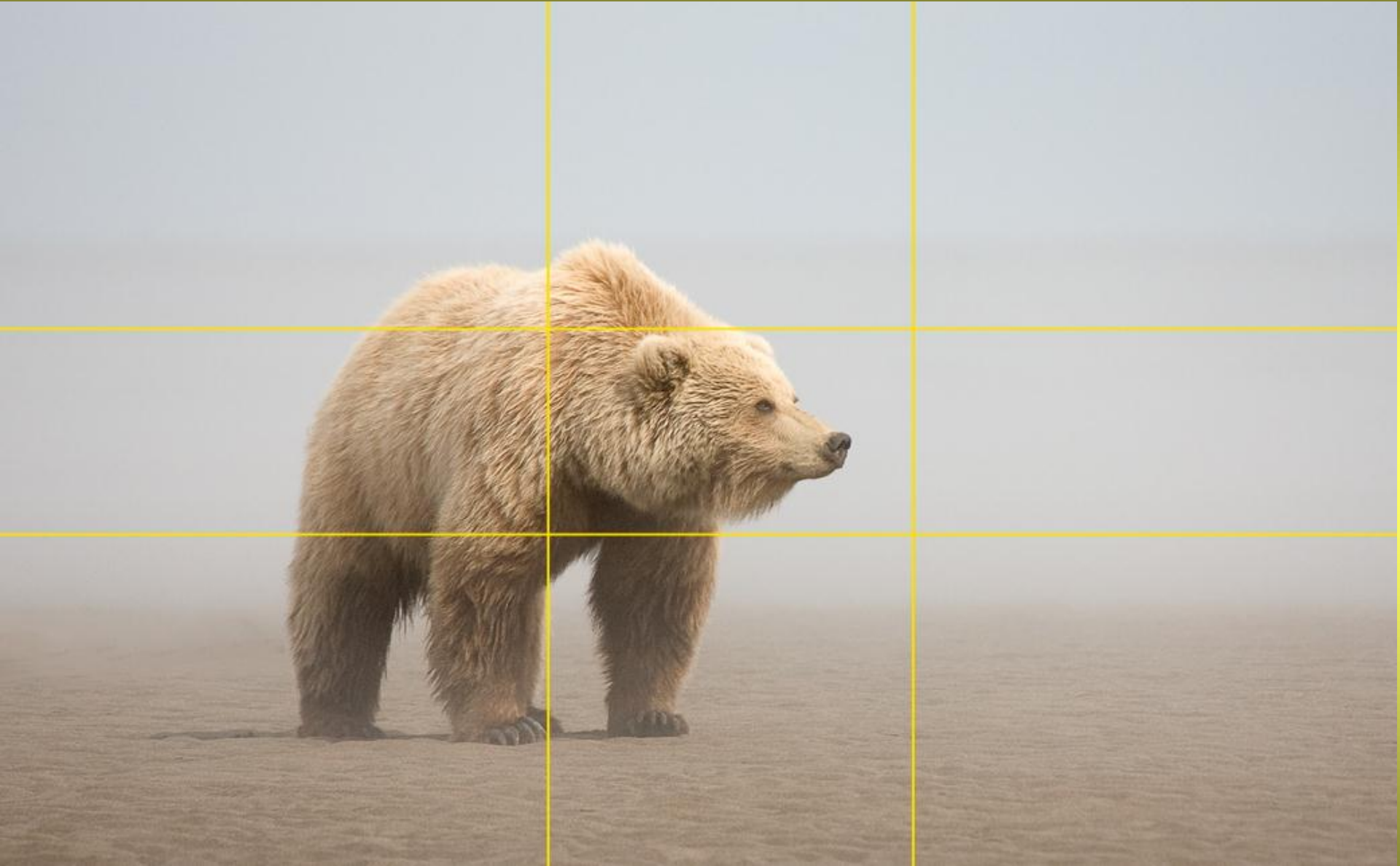

Zelta griezumā punkti (sarkanie) , kur šķērsojās līnijas tiek saukti par «spēka punktiem»

Zelta griezum

- Kompozīciju, kurā simetrija nav izteikta, vai tā apzināti novirzīta, sauc par asimetriju. Tā atdzīvina simetrisko kadru ar it kā nejauši nobīdītu kompozīcijas centru.
- Šis nobīdītais centrs, kas atrodas 1/3 no vertikālās vai horizontālās malas, arī ir zelta griezuma punkts.
- Zelta griezuma kompozīcijā veidotie kadri izskatās dabiski - tie skatītājam kompozīcijas centru neuzspiež, bet rosina to atrast pašam.
- http://www.erfoto.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=9:kompozicijas-pamatlikumi&catid=13:likumi

Fibonači skaitļi

$$1/1 = 1$$

$$2/1 = 2$$

$$3/2 = 1.5$$

$$5/3 = 1.666\dots$$

$$8/5 = 1.6$$

$$13/8 = 1.625$$

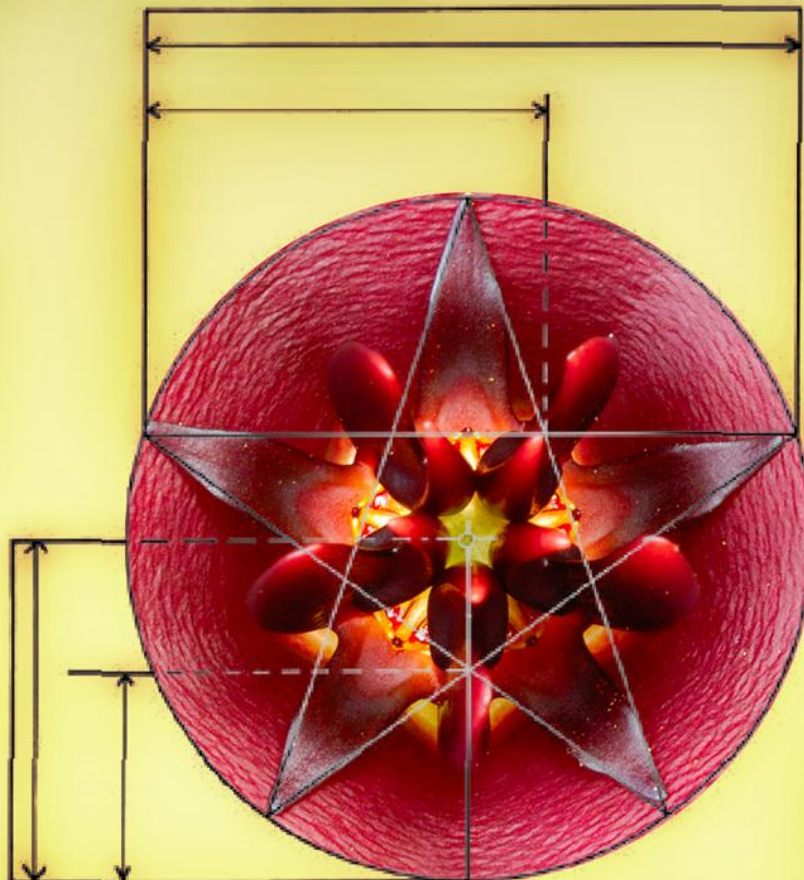
$$21/13 = 1.61538\dots$$

$$34/21 = 1.61905\dots$$

$$55/34 = 1.61764\dots$$

$$89/55 = 1.61861.$$

The Golden Ratio (1 : 1.618)

© Martin Heigan

Leonardo Fibonači
(Leonardo of Piza)

3	2		
	1	1	
			8
5			

Kompozīcijas likumi

- Lai radītu veiksmīgu fotogrāfijas **kompozīciju**, tajā jāietver visas vizuālās īpašības, kas spēj piesaistīt uzmanību;
- Visiem kompozīciju veidojošiem elementiem ir labi jāšader – tad kompozīcija būs līdzsvarota un attēlā valdīs vienojoša **harmonija!**
- **Dinamiskums** – izteiksmīgas fotogrāfijas kompozīcijā ir jābūt kaut kam pārsteidzošam – dzīvīgam, kas rada spriedzi un kontrastu.
- **Izvietojums** – objekta novietojums kadrā nosaka kompozīcijas izteiksmīgumu un raksturu!

Trīsstūris

Horizontālais formāts

**Gan ainavu, gan iekštelpu uzņēmumos trijstūri rada perspektīva, kas paralēlām līnijām tālumā liek saplūst:
Šis saplūstošās līnijas piesaista skatienu kompozīcijai;
Trīsstūrveida kompozīcija bieži sastopama portretos, jo galva dabiski veido trīsstūra virsotni**

Diagonāles

Diagonāles ļauj radīt visizteiksmīgākās kompozīcijas līnijas, reizēm sašķeļ kompozīciju atsevišķos gabalos, nesaistītos fragmentos, taču liek acīm izpētīt visu attēlu. Fotografējot ieslīpi var ieviest attēlā diagonāles un padarīt dinamisku citkārt ikdienišķu objektu.

(C) COPYRIGHT PHOTON - MEMBER OF PHOTOCHART.COM

Vertikālais formāts

- **Vertikālais formāts var likties ierobežojošs, taču tas fotogrāfijas padara dinamiskākas!**

Simetrija

- **Simetrija padara izteismīgāku kadrējumu un proporcijas!**

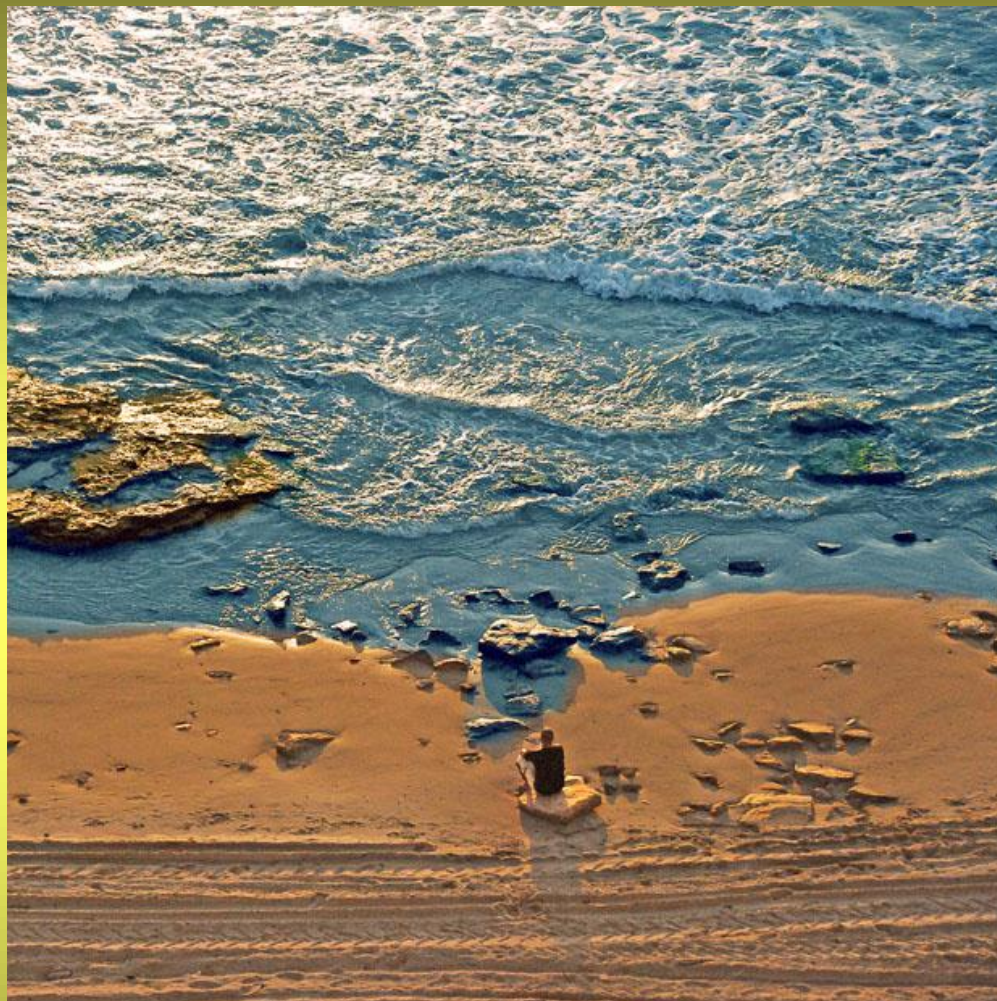

Spoguļattēls piedod simetrijas izjūtas !

Līnijas piedod attēlam dinamiku

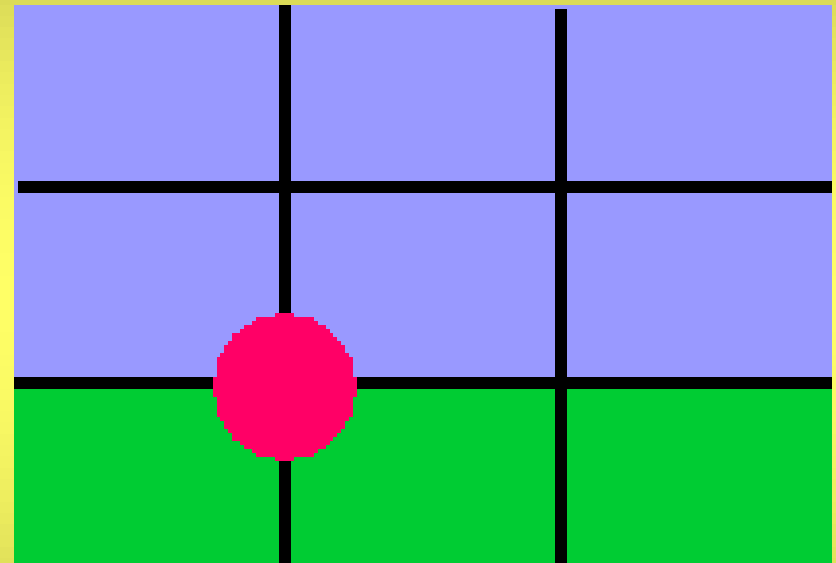

Būtiska ir skatu punkta izvēlēšanās!

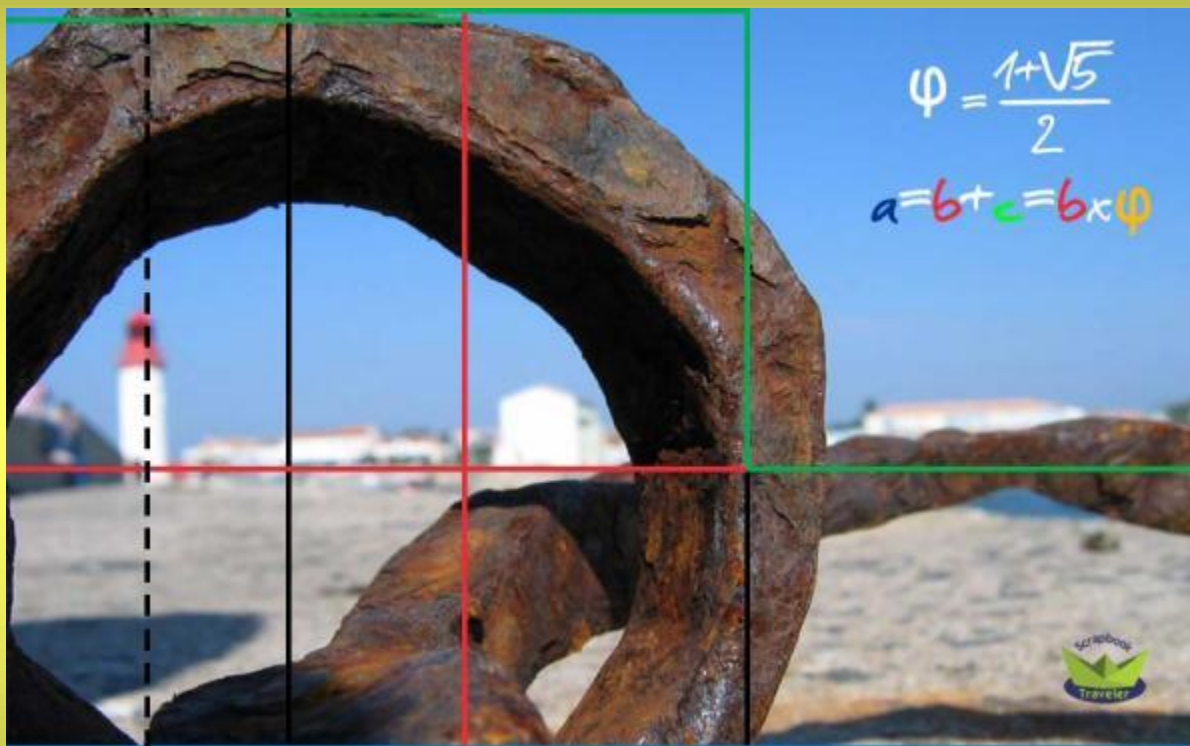
Trešdaļu likums

Visizteiktākais zelta šķēluma pielietojanas veids ir trīs trešdaļu likums. Kadrs tiek sadalīts trīs daļās gan horizontāli, gan vertikāli, kā rezultātā tiek iegūti 9 sektori

- LCD ekrānu sadalot trīs vienādās daļās ar horizontālām un vertikālām līnijām veidojas dalījums, kas atbilst “**zelta griezuma likumam**” – līniju krustojumos, vai to tuvumā esošās detaļas kompozīcijā ir īpaši interesantas un dinamiskas!

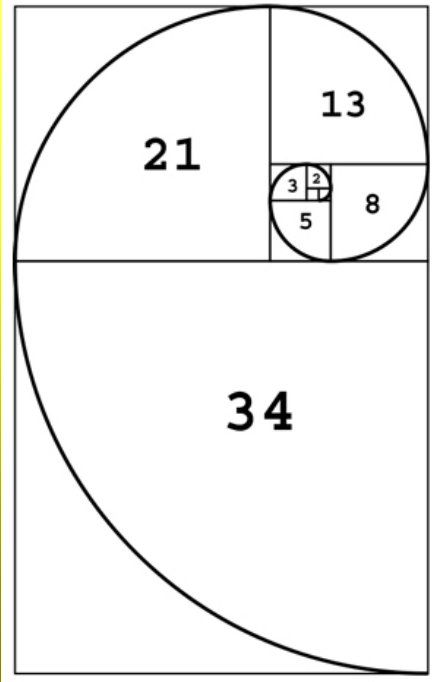
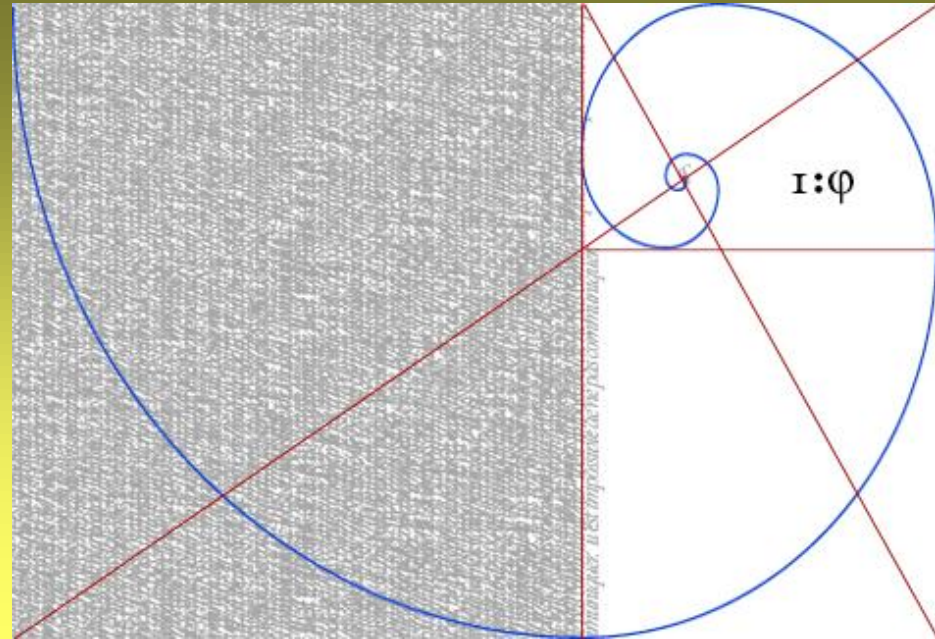

Zelta griezums (šķēlums) fotogrāfijā

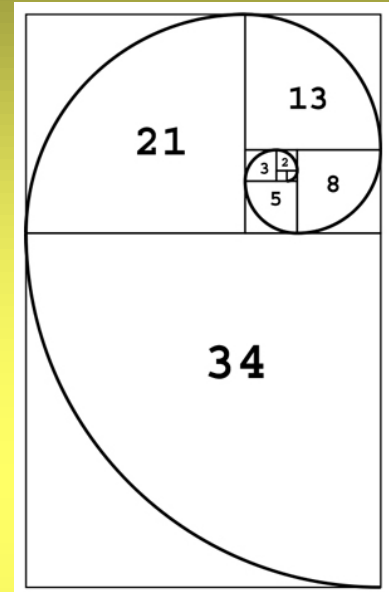

The golden ratio is a ratio or proportion defined by the number Φ (Phi) = 1.62
(= 1.618033988749895...)

A is to B as B is to C. This occurs only where A is 1.618 ... times B and B is 1.618 ... times C.

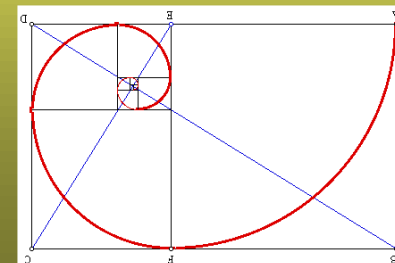

Golden Spiral or Golden Rectangle

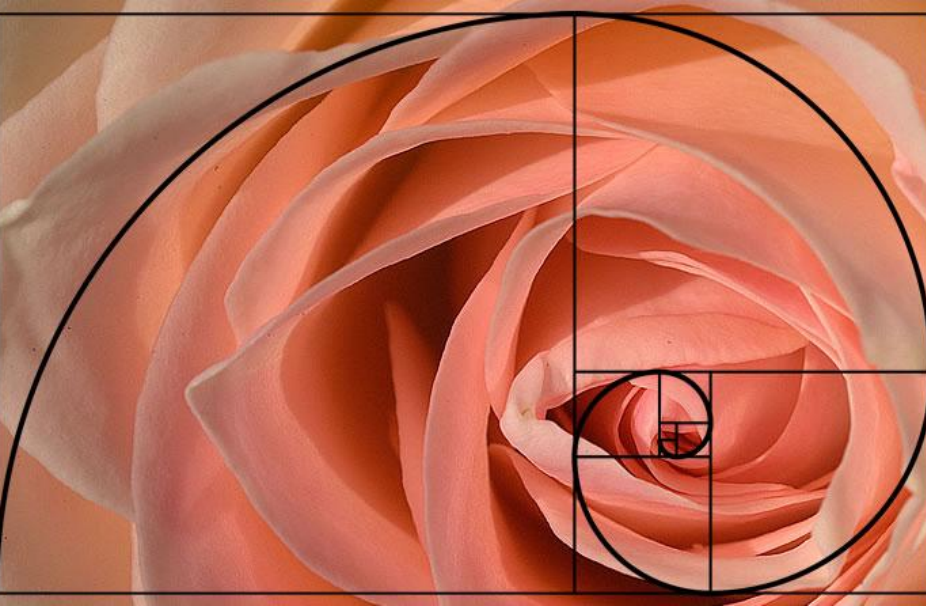
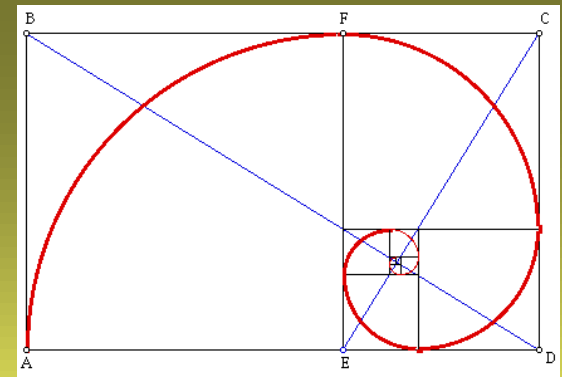

Fibonači spirāle

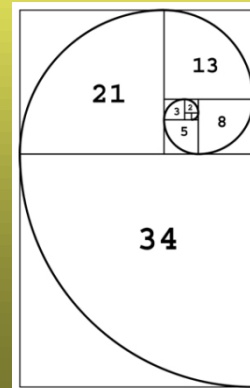
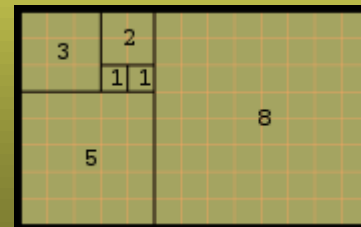
Golden spiral or fibonacci spiral applied to photography

fibonacci spiral

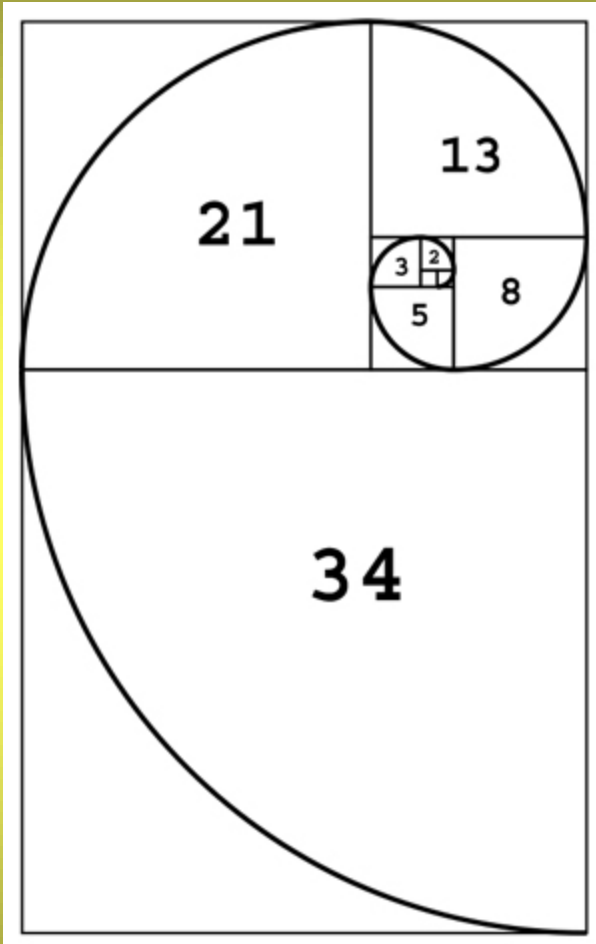
<http://www.fabiovisentin.com/blog/45.ashx>

©Dean J. B.

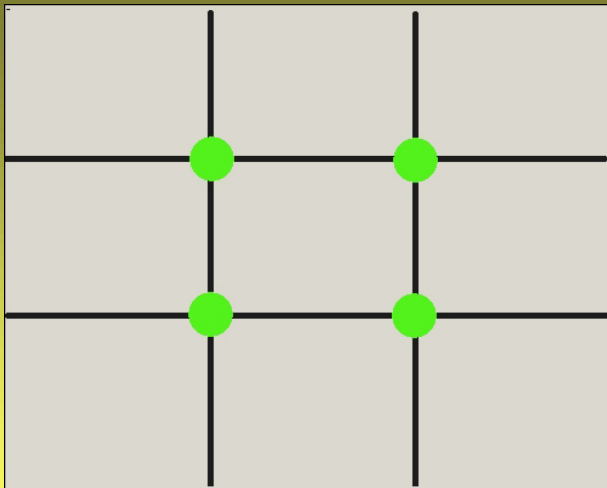
Fibonači spirāle

KOMPOZĪCIJAS TEHNISKIE JAUTĀJUMI

- Kur novilkt horizonta līniju?
- **Nevelciet horizonta līnija kadram pa vidu!**
- Lielākoties horizonta līniju velk kadram 1/3 daļu no kadra augšējās daļas.
- Ja grib akcentēt uzmanību priekšplānam un uzsvērt kadra apakšējo daļu
- Ja grib akcentēt uzmanību debesīm, tad – 1/3 daļu no apakšējās daļas.

Fotografējot panorāmu ar apvāršņa līniju, labāk komponēt kadru tā, lai debesis aizņemtu tikai trešdaļu no augšējās bildes daļas, vai arī otrādi □ ja debesis aizņems divas trešdaļas no bildes augšējās daļas,

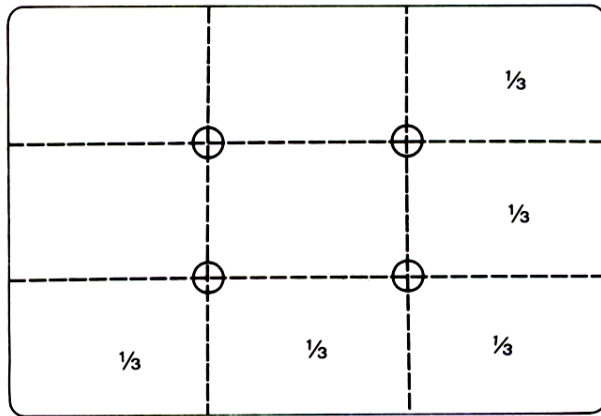
Horizon at upper third

Horizon at lower third

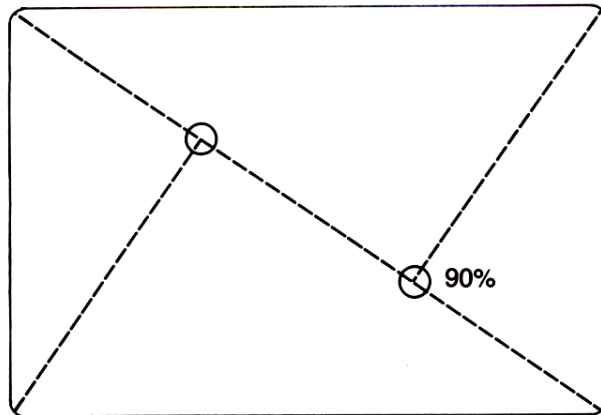

Horizon in the middle

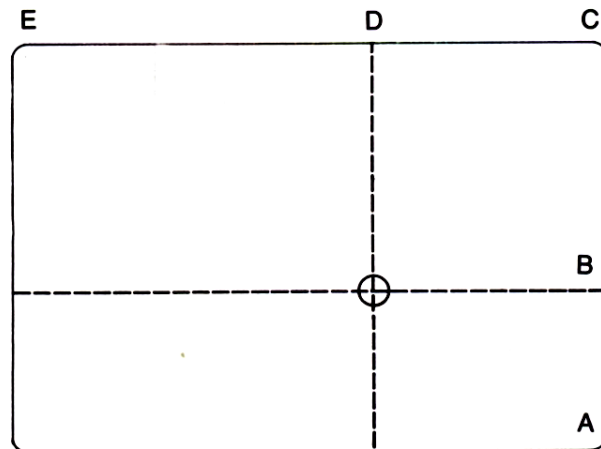

Three methods of determining the best position of subject interest:

1) Divide the picture frame into thirds and place subject at these intersections.

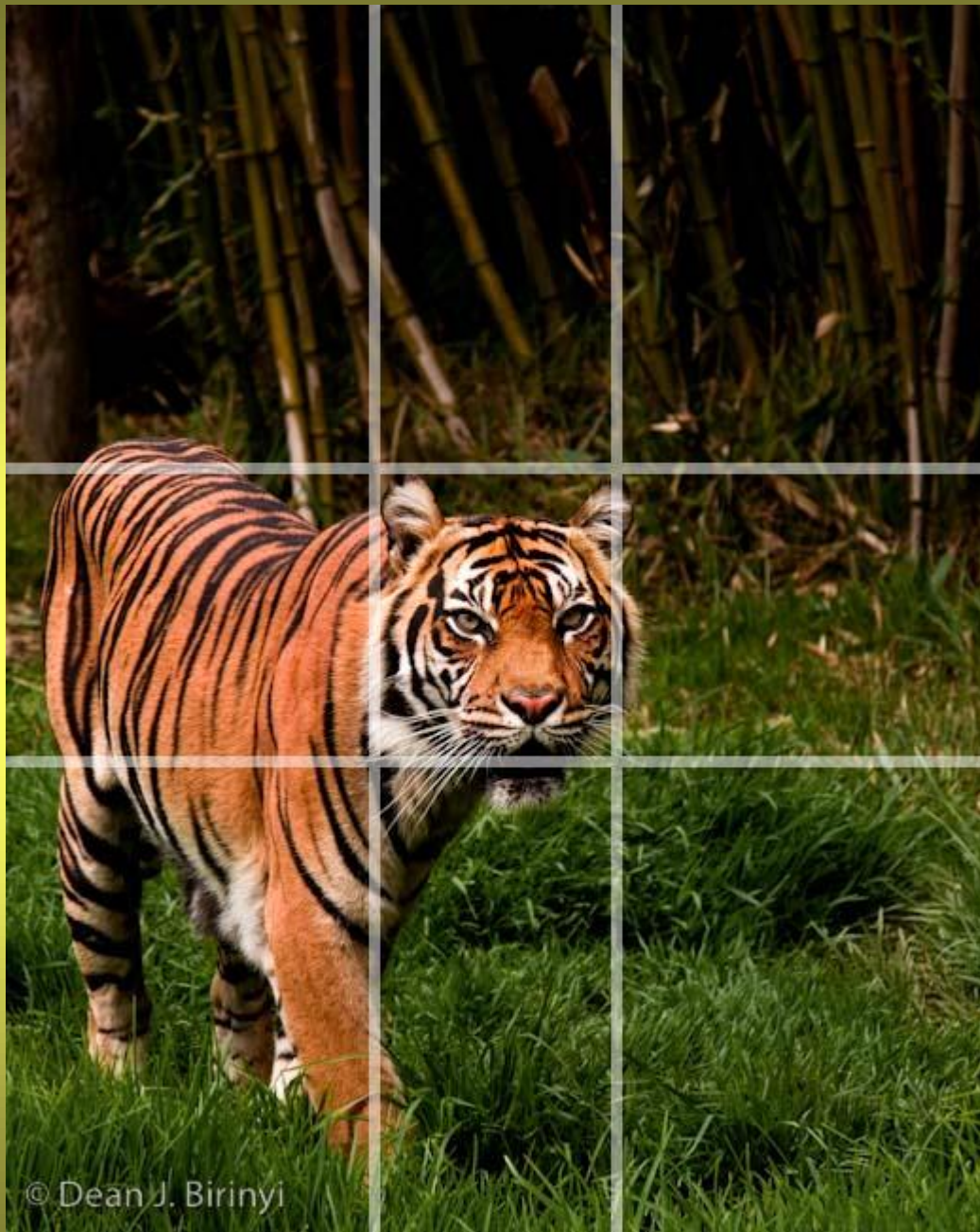

2) Run a diagonal line from corner to corner of the frame, then run a line at right angles to the other corners as shown. Only one line is shown; it can be done for all four areas.

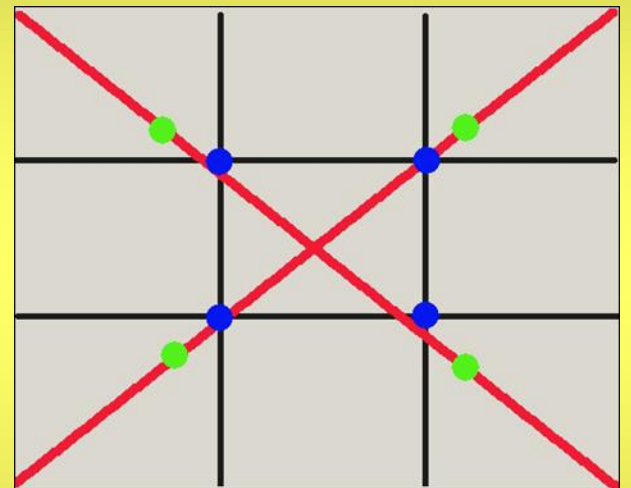

3) Divide the picture in a ratio of 5:8 as follows. This can also be done to intersect all corners. AB is to BC as BC is to AC or CD is to DE as DE is to CE.

© Dean J. Birinyi

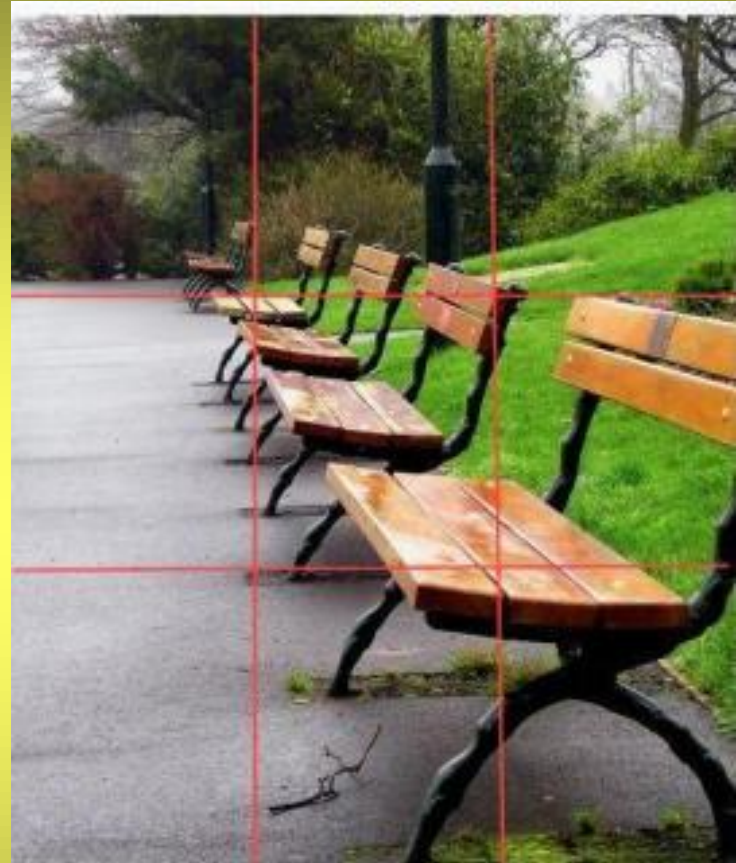

© Dean J. Birinyi

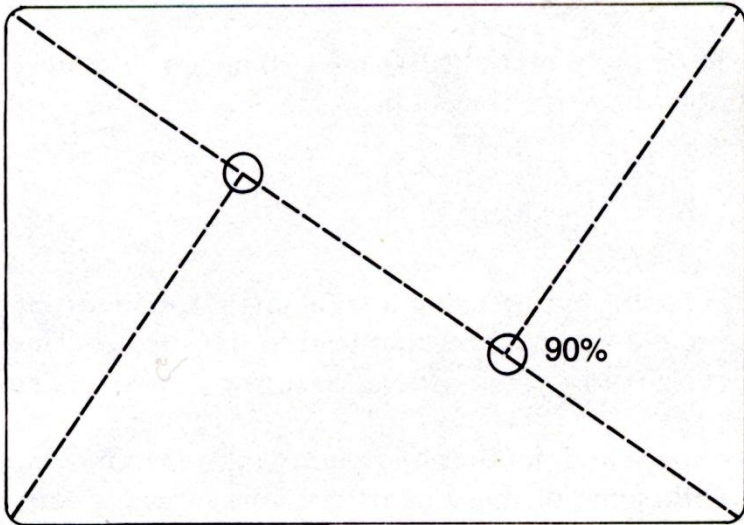
Golden Triangle Rule

Diagonal Line Rule

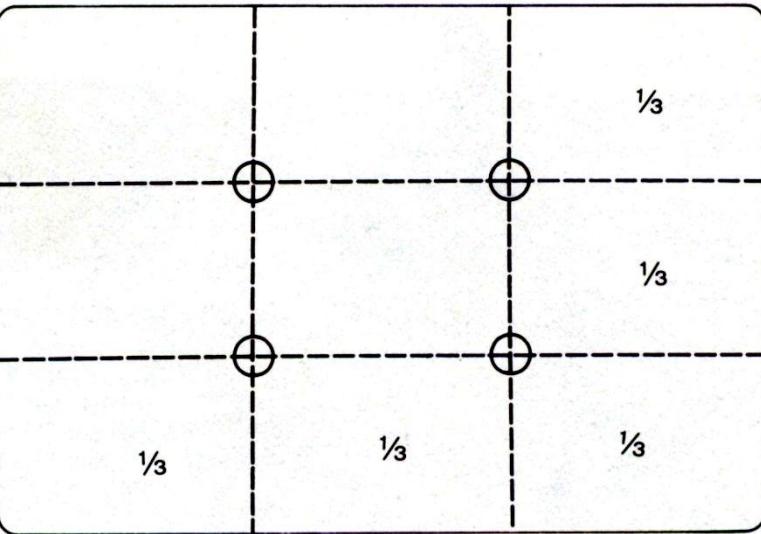
© Dean J. Birinyi

2) Run a diagonal line from corner to corner of the frame, then run a line at right angles to the other corners as shown. Only one line is shown; it can be done for all four areas.

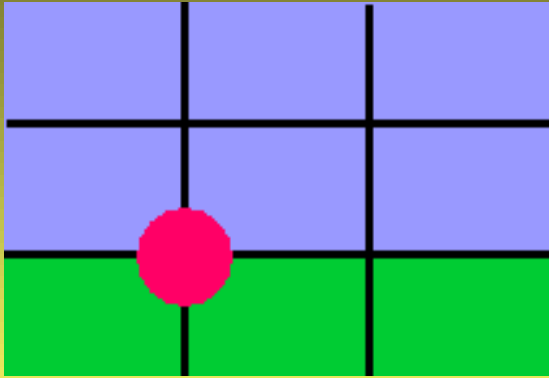
© 2008 Andy Hart

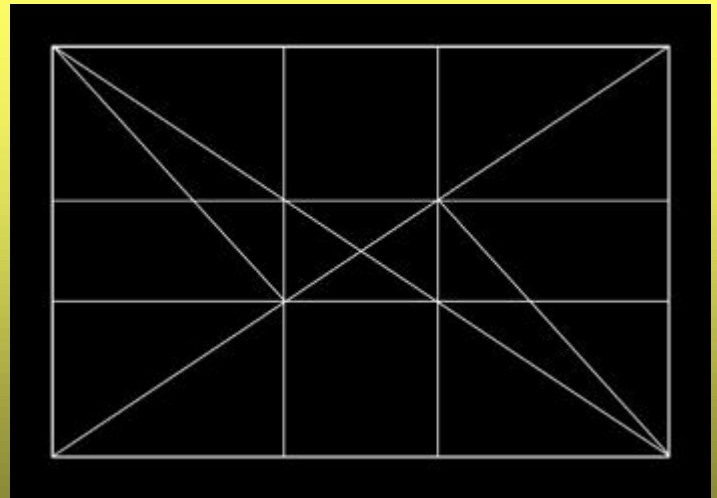
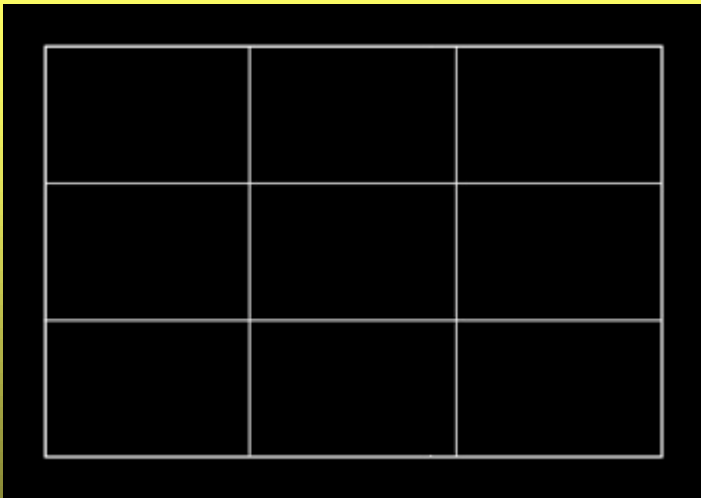
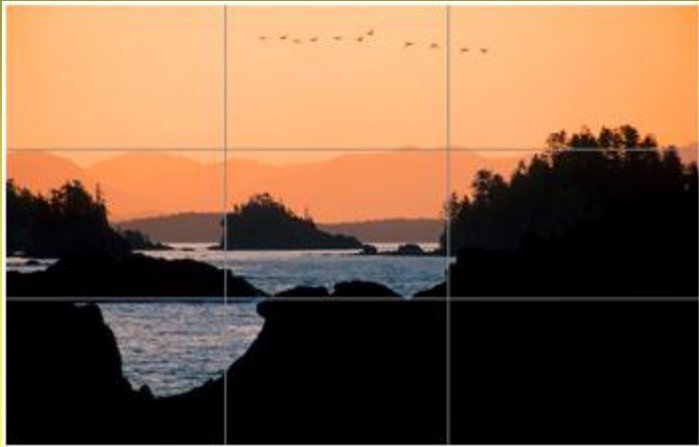

Three methods of determining the best position of subject interest:

1) Divide the picture frame into thirds and place subject at these intersections.

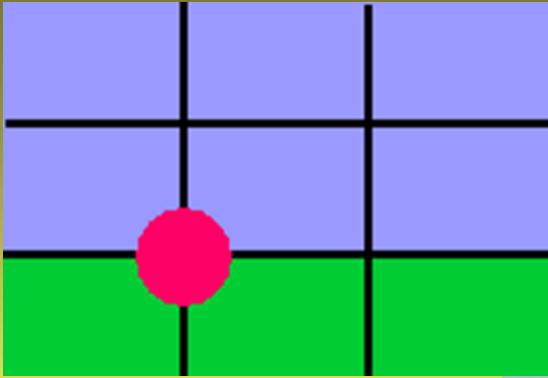

©Dean J. Birinyi

Priekšplāna izvēlēšanās

KĀ LABĀK TURĒT APARĀTU – horizontāli vai vertikāli?

My understanding of composition allowed me to quickly compose the shot and spend more time getting the technicals right. I had less than five seconds to make the shot from a helicopter that was unexpectedly tipped sideways. BIG fun!

- **Horizontālais formāts rada nomierinošu un samierinošu noskaņojumu. To labāk izmanto dabas skatu fotografēšanā.**
- **Vertikālie uzņēmumi ir enerģiskāki, spēcīgāki, dod iespaidu par kustību un mērķtiecību. Šajā formātā ieteicams fotografēt vertikālas celtnes, kokus.**
- **Stingri noteikumi par to kāds formāts kurā gadījumā būtu ieteicams – nav.**

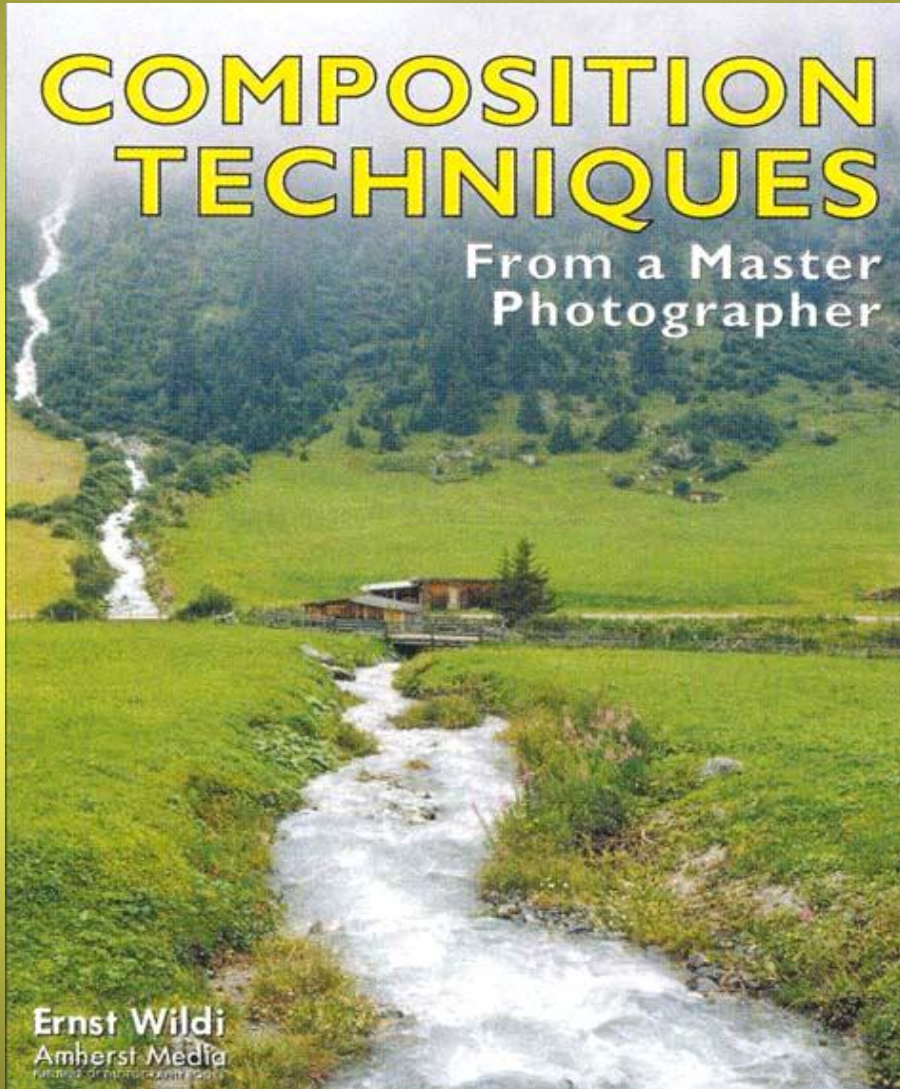
Vadošās līnijas

COMPOSITION TECHNIQUES

From a Master
Photographer

Ernst Wildi
Amherst Media
FUNDATION OF PHOTOGRAPHY

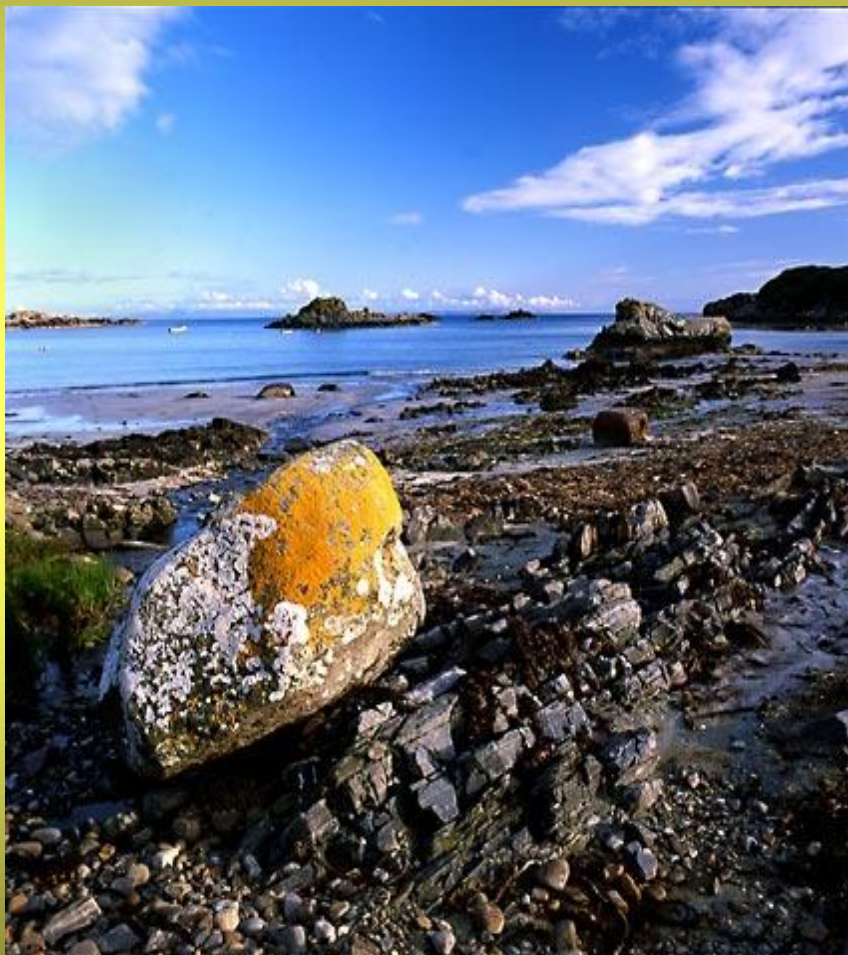

Indirect light was useful in this scene. Because of my shooting angle, direct or side light would have caused the stalks of burrush to cast shadows onto the beautiful blanket of duckweed

The bodies of the three birds seemed to merge into one being as they fed. Sidelight was used to capture the abstract shapes of this wonderfully intimate scene.

GAISMAS

- Lielākā daļa fotogrāfu par vislabvēlīgāko laiku uzskata – **agru rītu un pēcpusdienu**; tad ir “siltas” krāsas, tad priekšmetiem ir garas ēnas, redzama tekstūra, tie šķiet interesanti.
- Daļa fotogrāfu par labāko uzskata dienas vidu, kad ir visaugstākais apgaismojuma līmenis un iespējams lietot visīsākos slēdža laikus un visciešāk aizvērt diafragmu.
- Taču šajā laikā ir ļoti kontrastaina gaisma, ēnas ļoti īsas, taču “biezas”.

- Taču šajā laikā ir ļoti kontrastaina gaisma, ēnas ļoti īsas, taču “biezas”.
- Rezultatā ainava kļūst plakana un “neiedvesmojoša”
- Dūmakainums un migla palielina attēla “poētiskumu”.
- Dūmakainā saulē vislabāk fotografēt portretus;
- Migla samazina krāsainību un attēls kļūst “plakanāks”
- Vētru vislabāk fotografēt, ja pa laikam parādās saulstariņš..

Photography

AcclaimImages.com

Photography

Photography

AcclaimImages.com

Photography

Stabilitāte un kustības līdzsvarošana

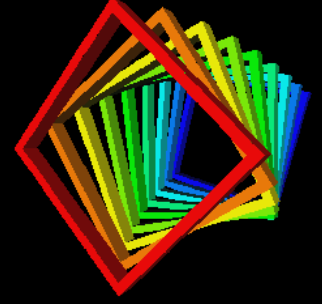
- Ietveriet objektu skatu meklētājā tā, lai fotografējamās formas vai nu harmoniski saskanētu ar kadra taisnstūri, vai ar to asi kontrastētu.
- Attēla horizontālās un vertikālās līnijas sasauksies ar kadra malām, radot stabilitātes iespaidu.
- Diagonālas un izliektas līnijas rada dinamisku iespaidu un ļauj līdzsvarot stabilitāti un kustību

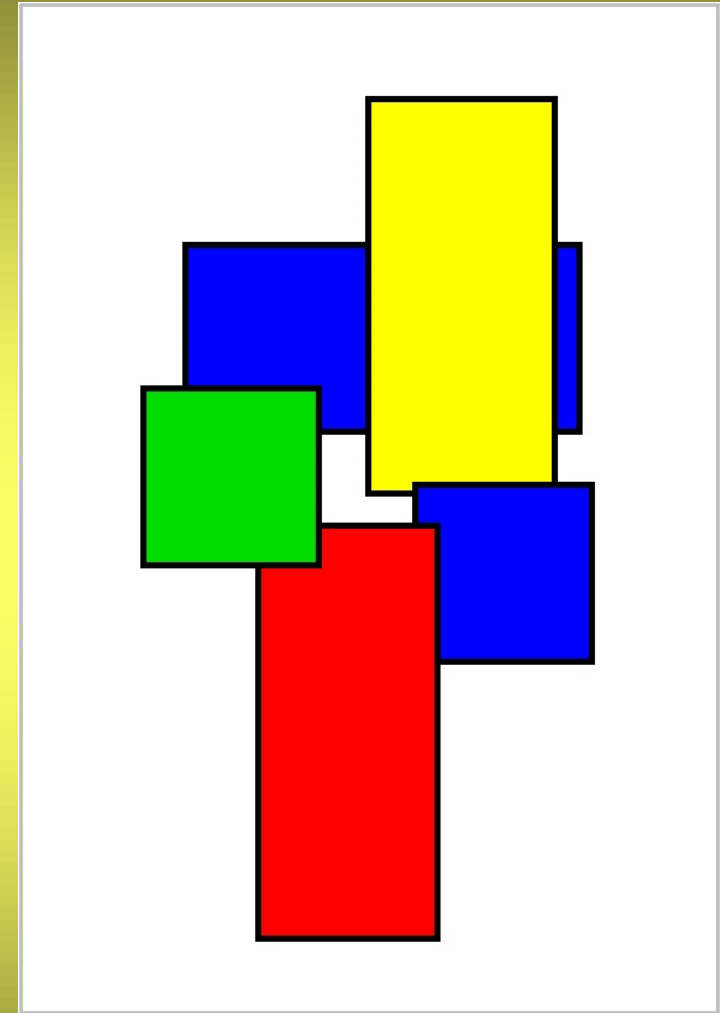
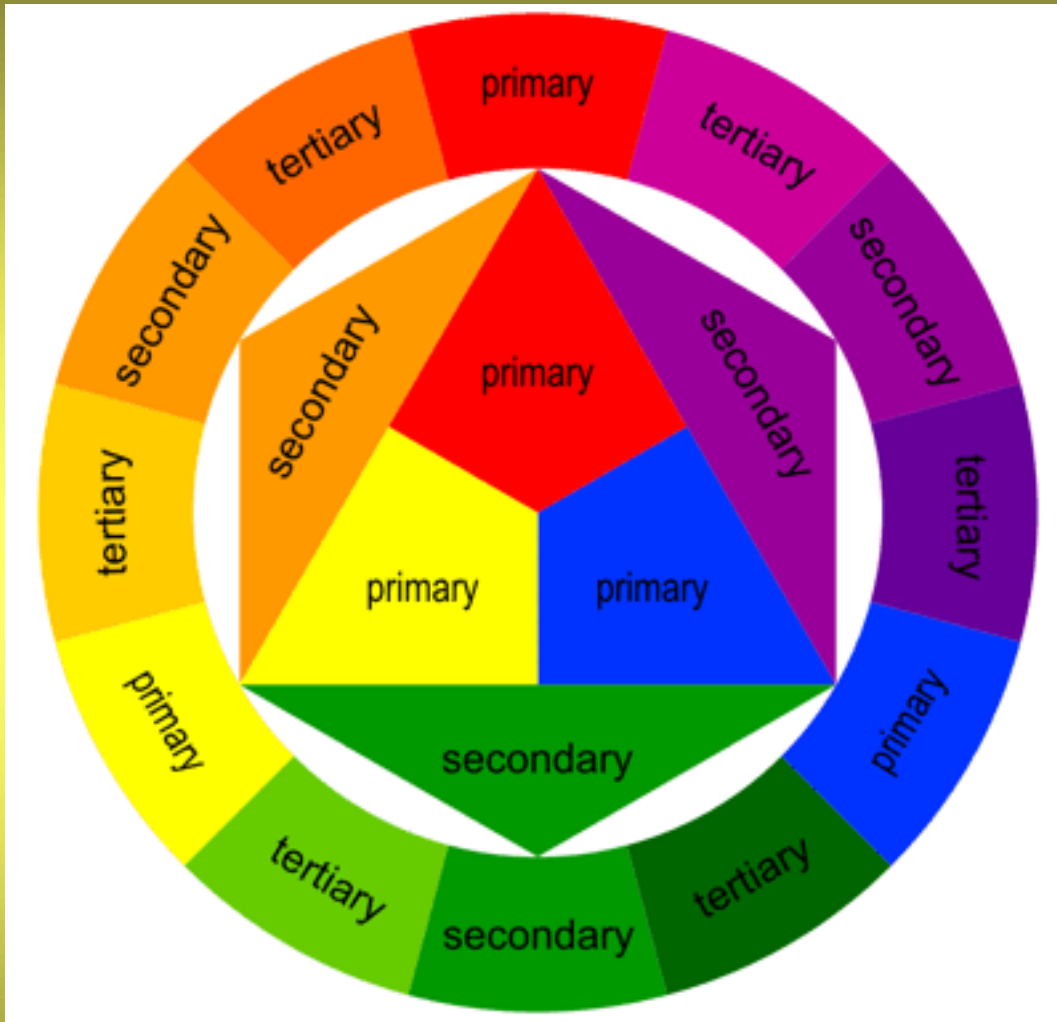
Perspektīva

KRĀSAS

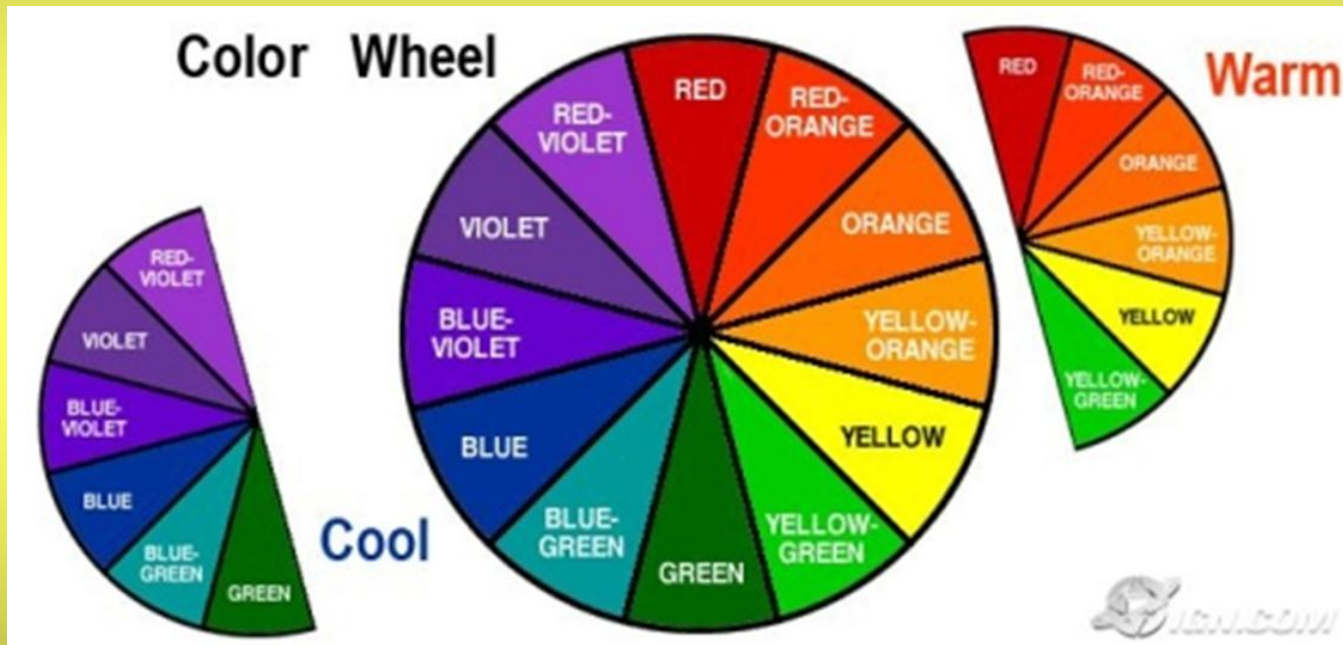

- Kas ir pamatkrāsas, papildus krāsas un otrējās krāsas?
- Pamatkrāsas – sarkans; zaļš; zils;
- Papildus krāsas – zils ar sarkanu; purpurs ar zaļu; dzeltens
- Otrējās krāsas - purpura, oranžs, violets;
- Kad fotografē, tad krāsas veido krāsu slāņus uz emulsijas.
- Šie slāņi ieskaitot zilo, purpura un zaļo ir krāsotāji!

Krāsu aplis

Siltās krāsas

Aukstās krāsas

Komplementārkrāsas

- **Komplementārkrāsas ir raksturīgas ar vislielāko savstarpējo atšķirību. Savas atšķirības dēļ tās viena otru papildina un aktivizē.**
- **Kompozīcijā iekļaujot šādus krāsu pārus, kompozīcija tiks “aktivizēta”.**

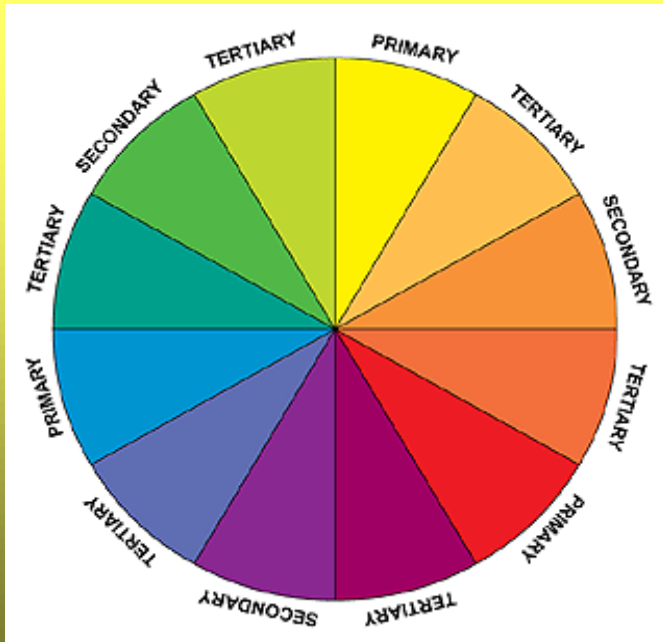
Analogous Colors

Complimentary Colors

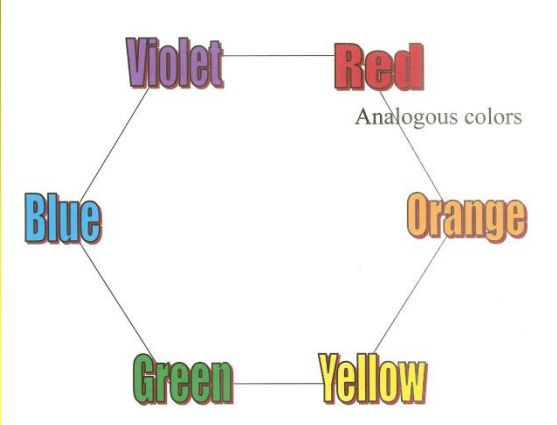

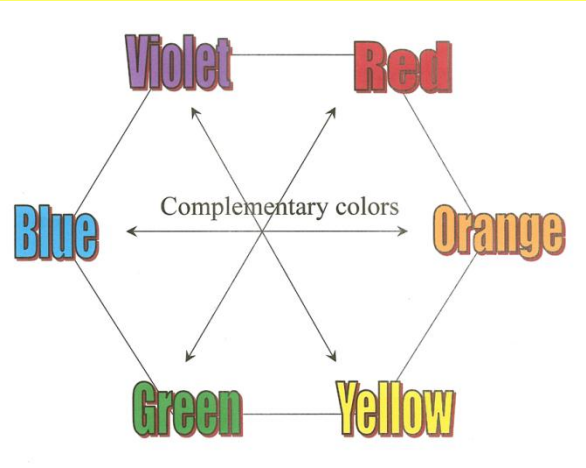
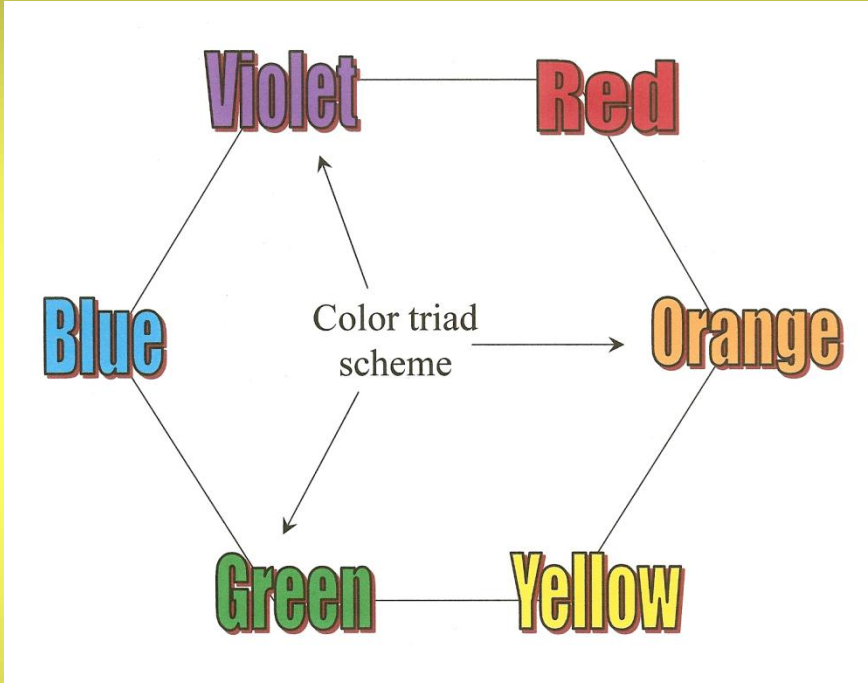

- **Visspēcīgākos krāsu efektus iegūst, kad saliek krāsu riņķī pretējās esošās krāsas!**
- **Piemēram – dzelteno ar zilo;**
- **Tas dod efektu, kurš ļoti labi izpaužas uzņēmumā.**
- **Ja liek kopā siltās krāsas ar aukstajām, tad uzņēmumā dominēs siltās krāsa, taču aukstās krāsas nelielā daudzumā veidos pievilcīgu fonu.**

Krāsu triādes pielietošana

Blakus atrodošās- analogās krāsas

Pretējās- komplementārkrāsas

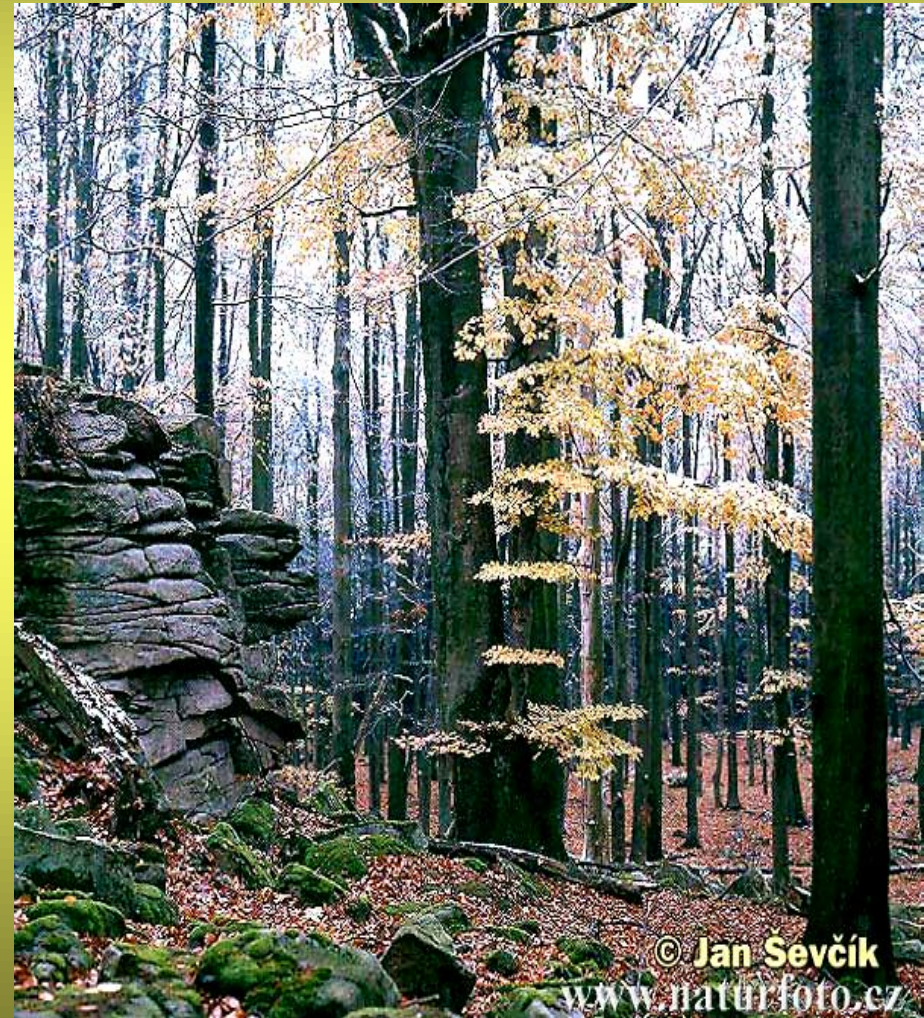

- **Viskošākās krāsas ir no rīta un dienas otrā pusē, ja gaisma frontāli krīt uz fotografējamo objektu.**
- **Kuras krāsas harmoniski saskan viena ar otru? - Krāsas, kuras atrodas blakus krāsu riņķī, dod harmonisku noskaņu.**
- **Taču daudzas krāsas var veidot harmonisku noskaņu, ja nav pārāk kontrastainas.**

Ritms

- **Atkārtotas līnijas kadrā veido ritmu un kustību, kas virza skatienu pa kompozīciju.**
- **Vertikālās un horizontālās līnijas rada proporcionalitātes un sakārtotības iespaidu.**
- **Izliektas un diagonālās līnijas kompozīcijā izraisa priekšstatu par kustību:**
- **Tā kā līnijas sasaucas cita ar citu, skatiens tām sekos pa visu kompozīciju.**

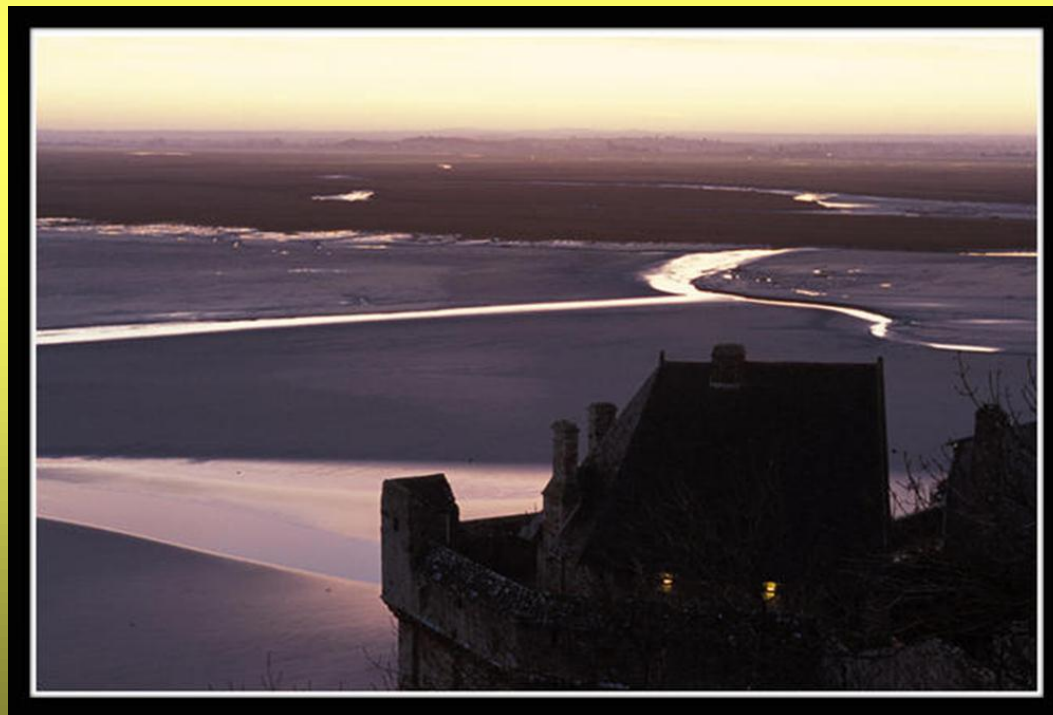

- **Vienu un to pašu formu un elementu atkārtotā veido iespaidīgu “zīmējumu”.**
- **Iespaidu palielina teleobjektīva lietošana, ar kura palīdzību no attēla izslēdz nevajadzīgus elementus.**
- **Koku, māju, laternu stabu, u. c. ritmiska atkārtotā veido abstraktu ritmisku kompozīciju.**

Izkadrēšana (Framing)

Faktūra

- Faktūru rada reljefās virsmas, kas notver gaismu un veido interesantus gaismēnu rakstus;
- Ir uztveramā un taustāmā faktūra
- (asas formas bieži asociējas ar sāpēm vai pārsteigumu, bet maigas – ar mieru un prieku)
- Iekļaujot kompozīcijā noteikta rakstura faktūras, var ierosināt skatītāja iztēli un ietekmēt viņa emocijas.

Raksti

ANTIQUÉ KENTUCKY BASKET
WEAVERS & STAYS

- Raksti veido gan regulārus, gan neregulārus ritmus:
- Interesanti meklēt kadrus un objektus, kuros šie ritmi ir saskatāmi;
- Viens raksts var radīt regulāru ritmu, cits – neregulāru.
- Attēls, kurā jūtams ritms, rada vizuālu interesi.
- Netieši raksts un tā radītais ritms pats kļūst par kompozīciju.